XI. évfolyam. Arad, 1896. Október 7. Szerda. 231-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTOSÉG:
Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, főbejárattól balra az udvarban. — Kéziratokat nem adunk vissza.
Telefon-szám: 357.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 frt, 1/2 évre 6 frt, 1/4 évre 3 frt, 1 hóra 1 frt. — Vidéken 1 évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr, 1 hóra 1 frt 20 kr.
HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyszer 10 kr, minden következőnél 8 kr. Bélyegdíj külön 30 kr. Nyilttér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:
ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)
Telefon-szám: 151.

Nép és törvényhozás.

Arad, október 6.

Az országgyülés feloszlatásával a magyar nemzet sorsa a szó legszorosabb értelmében saját kezébe lett letéve. A népfelség joga, melyet öt éven át az ő képviseletében a parlament gyakorolt, visszaszállott reá, és most a választó polgárság feladata egy rövid hónapon belül higgadtan megitélnie, mennyiben feleltek meg mandatáriusai a beléjök helyezett bizalomnak, s egyben helyes választást tennie azokra nézve, kikre ismét egy fél évtizeden át az ország sorsát bizza.

Szép ez az alkotmányos jog, de óriási felelősséggel is jár a polgárság azon osztályára, mely gyakorolja, mert hiszen a hatalom kutfeje az ő jogkörében van s a törvényhozás többségének, ha lejtőre viszi is az ország ügyeit, a történet itélőszéke előtt meg van a mentsége, hogy küldöinek intencziója szerint járt el, azok akaratát hajtotta végre.

Mert bár igaz, hogy utasitások ma már a képviselők magatartását, elhatározását nem korlátozzák, de az alkotmányos uzus ez utasitások nélkül is gondoskodott arról, hogy a választó polgárság közérzülete jusson kifejezésre a törvényhozás működésében, midőn jelöltjei részéről előzetes tudomást vesz azok jövendő magatartására nézve és annak igérete, fogadkozásához képest ruházza föl azt bizalmával, vagy tagadja meg tőle. Ezen viszony erkölcsi kényszere képezi biztositékát annak, hogy a nép szuverenitása nem sülyed üres formalismussá, viszont ezen közvetlen kontaktusa egybeforrása a választó polgárságnak a törvényhozással adja meg utóbbinak a valódi jelentőségét, sulyát.

Igy fogván föl a viszonyt a választó polgár és a képviselője között, alkotmányos életünk immár 30 éves időszakának egész folyamán kettős elégtétele volt a magyar polgárságnak: először megnyugvással tapasztalhatta, hogy a törvényhozás többsége a 3 évtized alatt soha sem helyezkedett ellentétbe a nemzet közérzületével, és másodszor, hogy a magyar nemzetnek a törvényhozás működését irányitó hagyományos politikája, a bölcs mérsékelettel párosult szabadságszeretet, nem csak állandóul érvényesült a törvényhozásban és a kormányzatban, hanem páratlan sikerekre is vezetett, s az országot függetlenné és gazdaggá tette.

Ez az állandó, szoros kapocs ez a közvetlenség a nemzeti közérzület és a guvernementális parlamenti többség között nagy szerencséje a magyar népnek, és Európa összes alkotmányos nemzetei között egyedül a magyar dicsekedhetik azzal teljes mértékben. Ez a magyarázata és kulcsa egyszersmind azon feltünő s ránk nézve örvendetes jelenségnek, hogy nehéz közjogi helyzetünkben, hol egy sokkalta gazdagabb s a kultura magasabb fokán levő államfél s annak népével szemben nem csak megállottunk, hanem politikailag és közgazdaságilag és tulsulyra vergődtünk. Az a körülmény, hogy a nemzeti közérzület állandósága folyton érvényesült a törvényhozásban, és bár változtak időnként az egyes kormányok, soha nem változott a többség által képviselt nemzeti politika, az a körülmény, hogy 30 év óta ugyan azon politikai, társadalmi, nemzeti és közgazdasági irányelvek szerint lettek közügyeink vezetve és fejlesztve, tette lehetővé az ország mostani föllendülését, melyre önérzettel tekint minden magyar ember s melyről ezredéves ünnepünk alkalmából tisztelet- és csodálattal vett tudomást a külföld.

Azonban a legutóbbi országgyülésen az erkölcstelen pártalakulásoknak, a politikai hitehagyottságnak, a választók előtt vallott elvek oly vakmerő letagadásának voltunk tanui, hogy méltán aggódhatunk a felett, valjon nem jutottunk-e mi is a politikai erkölcsök hanyatlásának ama lejtőjére, mely más országokban állandó válságok előidézője, s mely azokban a parlamenti többségnek, s ezzel a kormányzati elveknek gyors egymásutánban való módosulásait a parlamenti intrigák, pártfondorlatok és különböző érdekcsoportulásoktól teszi függővé.

A mult országgyülésen voltunk először tanui annak, hogy midőn a szabadelvü reformoknak az egész nemzet által elejétől fogva óhajtott intézményei végre a megvalósulás stádiumába jutottak, hogy akkor egyszerre nem csak az ellenzékiek nagyobbik fele letagadta megvalósitható programmjának legfontosabb tételeit, hanem a guvernementális többségből is feles számmal szegődtek a klerikális reakczió zászlója alá olyanok, kik szabadelvü programm alapján lettek megválasztva, a kik a szabadelvü intézmények uttörői és támogatóiként mutatták volt be magukat

Az „Aradi Közlöny" tárczája.

Október hatodikán.

(1896. október 6.)

Irta: Ábrányi Emil.

Ősz volt. Október, mint most . . . Amde akkor
Korábban elszállt a vándor madár.
Elhervadt minden . . ! Temető volt minden . . .
S vértől piroslott a füves határ.
A méla erdőn harkály koppanása
Ugy hangzott, mint koporsó-szögezés.
Vagy tán szekerczék csattogása volt az,
Jelentve, hogy kilencz bitófa kész!

S kihozták őket egy bús őszi reggel . . .
Milyen látvány volt, édes Istenem!
Külön-külön harczoltak száz csatában,
S most összejöttek — a vesztőhelyen.
Gyászolt az ég. Sirtál te is Teremtőm,
Bár ugy végzéd, hogy igy haljanak ők!
S a néma csöndben még egyszer, utólszor,
Egymás szemébe néztek a dicsők!

Mikor a nap kelt, akkor áldozott le
Tizenhárom nap! Lassan fölvirult
Az ég tüzgömbje — s a magyar vitézség
Tizenhárom szép napja éjbe hullt.

Orozva jöttél s megfojtottad őket
Tolvaj halál! Nem merted nyilt csatán!
Ó ennyi hős, mióta a világ áll
Egyszerre még nem halt meg soha tán!

Nem könnyüvérü ifjak voltak ők, nem,
Kiket rajongás vak hévvel ragad.
A megszentelt jog s törvényes szabadság
Csatolta föl villámló kardjukat.
Törvényszegés, jogtiprás, vakmerő dölyf,
Hazájuk nagy sérelme volt az ok. . . .
Mind férfiak, mind hősök, — tiszta lelkek!
S ugy haltak, mint a rablógyilkosok!

Ki volt náluknál tiszteletreméltóbb?
Es kik szenvedtek aljasabb halált?!
De sord bakóik rosszul számitottak,
Mert a gyalázat fönségükre vált.
Szégyenhalált szántak nekik gazul. De
Nem lett belőle szégyen, sem halál!
A szégyen, az biráik homlokán ég,
S az ő nevük örök sugárban áll!

Emlékük oly szép, hogy ahhoz hasonlót
Nem ápolt még a gyöngéd kegyelet.!
Emlékük oly szent, hogy ahhoz hasonlót
Csak a szelid Megváltóé lehet.!
Ők vallásunkhoz még egyet csatoltak,
Hogy birjuk azt, a mit még senki más
Nem birt soha . . ! Hogy jusson a magyarnak
Két Golgota, — és két föltámadás!

Mert föltámadtak ők is mint a nemzet
Melyért meghaltak! S most láthatlanul
Itt élnek köztünk, intő mesterekként,
Kiktől a szív nagy dolgokat tanul.!
Ha csüggedünk, ha meglep a kisértés,
Hogy lanyhán védjük népünk igazát,
Ők megtanitnak: mi a kötelesség,
S hogy kell szeretni méltón a hazát!

Most ünneped van, nemzetem! Az ország
Minden zugát örömzaj veri fel.
Orvendessz, hogy megéltél ezer évig,
S a multakról büszkén emlékezel!
De hogyha eddig megtartott az Isten
Es áll mögötted ezred-évi lét
Nem érdemelnél egy napot se többet,
Ha egyszer őket elfelejtenéd!

Ha elfelednéd, hogy nekik köszönhetsz
Mindent, de mindent. Hogy jólét, vagyon.
Virágzó munka és tartós szerencse:
Az ő müvük mind, büszke magyarom!
Hogy őket kell megáldanod mindennap,
Ha itt élet zsong, gyárak kürtje búg . . .
Hogy nagyságod zajos szinfóniáját
Ők szerzették, e csöndes vértanúk!

választóiknak és e jelben kapták a néptől mandátumukat.

Most ütött a leszámolás órája és a magyar választó polgárságnak kezébe van adva tennie arról, hogy olyan emberekre többé ne bizza az ország sorsát, a kik a bécsi és római reakczió segitségével kis hija, hogy meg nem buktatták nem csak a szabadelvü többséget és kormányt, hanem a közérzület ellenére a magyar szabadelvü nemzeti politikát is és meg nem alkották ezredéves évfordulónk gyalázatára az első magyar konzervativ klerikális kormányzatot.

Le az elvtagadókkal! le a gyáva szökevényekkel! le a reakczió titkos szövetségeseivel! A választókon, a népen áll, hogy meg torolja az intrikusokon a *valódi nemzeti aspirácziók* letagadását, és hogy jövőre csak olyan férfiakat küldjön a törvényhozásba, a kik kezességet nyujtanak arra, hogy az eddigi szabadelvü magyar nemzeti politika irányát követik, és annak eddig létesitett intézményeit tovább fejlesztik.

Szapáry bucsulevele. Temesvár országgyülési képviselője, Szapáry Gyula gróf szivélyes levélben értesitette Telbisz Károly dr. kir. tanacsos, polgármestert, hogy a legközelebbi napokban a temesvári választókhoz bucsulevelet fog intézni, melyben a belé helyezett bizalomért köszönetet fog mondani. A polgármesterhez intézett magánlevelében megemlékezik gróf Szapáry azon szivélyes fogadtatásról, melyben őt Temesvár város mindenkor részesitette s egyuttal azon reményének ad kifejezést, hogy mint magánembernek is lesz alkalma Temesvár város érdekében működni, melyhez őt számos kellemes emlék fűzi.

—

A lyukas kompromisszum. A fővárosi lapok a függetlenségi párt egy kommüniké jét közölték, mely szerint a Kossuth- és az Ugron-frakczió, Hentaller Lajos inditványát elfogadván, kompromisszumot kötött a választásokra egymás jelöltjeinek a támogatására. Ezt az ad hoc kibékülést a két ádáz ellenfél közt, pompásan illusztrálja az alábbi nyilatkozat:

A mai lapokban olvasom, hogy a Kossuth- és Ugron-párt közt Hentaller Lajos javaslata alapján békés kiegyezés jött létre. Az igazság kedvéért köteles vagyok kijelenteni, hogy e a javaslat nem az enyém s annak elfogadása ellen a pártkörben leghatározottabban tiltakoztam. Én mást inditványoztam, de inditványomat pártom leszavazta.

Hentaller Lajos.

—

Szerbek a Vaskapuról. A Vaskapu megnyitásáról közöl czikket az „Odiek", a szerb radikális párt hivatalos közlönye. A czikkben a többek közt a következőket mondja:

„E nagyszerü müvet a magyar állam létesitette, az a szerencsés állam, mely 30 éve élvezi a liberális parlamentáris kormányzat jótéteményeit, a melynek köszönheti nagyságát és hatalmát. Higyjék el nekünk szomszédaink, hogy őszinte elismeréssel adózunk eredményeinek és hogy magunk sem kivánunk mást, mint ugyanazt a liberális kormányzatot, melynek ők részesei, hogy mi is haladhassunk ugy, mint ők. A Vaskapu müve őszinte elismerésünket birja, mert a nemzeti haladás müve és összes kivánalmaink és a radikális párt egész politikája abban öszpontosul, hogy a mi népünk is haladjon."

Október 6.

— A vértanuk emlékezete. —

Az emlékezésnek, kegyeletnek napja volt a tegnap. Egy nemzet szive dobbant meg e nap gyászára, egy nemzet kegyelete hajtott térdet eszméi martirjai előtt.

A jelennek rohanó perczei megálltak e napon hogy helyet engedjenek a multaknak.

A nemzet hálája, szeretete visszasirta e napon azok emlékét kik érte szenvedtek kereszt halált.

Ez volt a tegnap.

S a ma?

A ma ujra a munkáé, a küzdelemé, s jelené, a jövőé, eszközeiben más nyilvánulásaiban eltérő, de czélra nézve egyező azzal, miért a multak harcza folyt: a haza szabdasága, boldogsága.

Szenvedés, kereszthalál és aztán feltámadás!

Az eszme sorsa ez.

*

Impozáns módon ülte meg Arad város közönsége az aradi gyásznap évfordulóját, október hatodikát.

Hetek óta folyt már a készülődés, a munka az ünnepély fényességének érdekében s valóban a miért a rendezőbizottság Kovács Vincze elnökkel az élén annyit fáradozott, az méltó kifejezést nyert e napon azon lélekemelő ünnepélyben, melynek e város falai tanui voltak.

Reggelre kelve sürü felhő fátyol takarta az égboltot, mintha csak keretet akart volna alkotni azon nap emlékéhez, mely egy nemzet egére vont vigasztalan gyásszfátyolt.

Aztán megeredt az eső. Lassan szitálva hullottak alá az esőcseppek, egyhanguságukkal megülve a lelket, a kedélyt épen ugy, mint azon a szomoru, borzalmas napon.

Délelőtt 9 órakor vette kezdetét az ünnepély az istentisztelettel, melyet a minoriták templomában mutatott be Csák Czirjék dr. rendfőnök. A misénél segédkeztek Asbóth Viktor, Szikra Lénárd, Tajthy Jenő, Tamássy Imre, Rados Béla, Arányi Béla és Vlassics Jenő.

Az oltár előtt diszes katafalk volt felállitva, melyet az égő gyertyák lángjai vettek körül.

Az első padsorokban a vendégek s a város hatóságai foglaltak helyet.

A baloldali első padokban ültek Szathmáry Gyula alispán, Salacz Gyula polgármester, Institóris Kálmán főjegyző, Sarlot Domokos főkapitány, Varjassy Lajos gazdasági tanácsos, Varjassy Árpád kir. tanfelügyelő, Szabó József igazgató az állami tanitóképző intézet tanári karával.

A jobb oldali padsorokban Abrányi Emil kiváló költőnk, a budapesti és kolozsvári egyetemek küldöttségei, a nagyváradi jogakadémia küldöttsége, Simay István, Abray Lajos a kereskedelmi akadémia tanári kara élén, Krisnyóry János és E. Illés László mint a kereskedelmi és iparkamara vezérférfiai, Nikolits Péter az ipartársulat elnöke, Bing Vilmos az izraelita hitközség elnöke.

A katafalk jobb oldalán foglaltak helyet a 48-as honvédek küldöttségei s az aradi honvédegyesület tépett zászlója alatt, a baloldalon az aradi kir. főgymnasium, főreáliskola, kereskedelmi akadémia, tanitóképző intézet növendékei koszoruikkal. A templom többi részét szinültig megtöltötték a város összes egyletei és társulatai és a közönség, mely az esős, nedves idő daczára elkisérte a menetet a kivégzési helyre. A kóruson a templomi zenekar és a tanitóképző intézet énekkara foglalt helyet, mindkettőt Kertai Ede tanitóképző tanár mint karnagy vezette.

A vértanu szobornál.

10 óra volt mikor a menet zeneszó mellett a szabadságtéri vértanu szobor elé ért. Már akkor nagy közönség lepte el a teret, félkört vonva a szoborkörül. A szobor előtt fekete posztóval bevon szószék állott. Jobbra tőle a szinészek teljes számban, balra az első aradi dalegyesület, a „szárnyaskerék dalkör" és a waggongyári dalegyesület. Jobb oldalt kissé távolabb

---

De hogyha őket minden elfeledné,
Tudom, hogy itt emlékük megmarad!
Martyrjaidtól elnem-tántorodnál,
Gyász és dicsőség városa, Arad!
A hálátlanság fájdalmában égő
Nagy lelkük innen kelne föl megint,
Hogy elsöpörjön minden gyávaságot,
Haragvó égbolt förgetegjekint.

Azt mondanád: Arad rendithetetlen!
S legyen bár sorsom még oly mostoha:
Azzal, hogy őket rútul elfeledjem,
Nem bókolok, nem hiselgek soha!
Tündöklő szép a kegy pompája, fénye,
De szebb a köny, mely értük fölragyog!
Ők hívek voltak sírig a hazához,
Hozzájuk én is sírig hű vagyok!

Emlékezésnek édes áldozatját
Érettük én mindennap meghozom,
S szent nevüket mélységes áhitattal
A jó Istenhez fölimádkozom!
Mig a szivemnek lesz egy dobbanása,
Mig koszorut bír fonni a kezem,
Mig bírok hinni, lelkesedni, sírni,
Mig a világ áll —; én emlékezem!

Az ideálista.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Irta: Nagy Endre.

Egy pesti barátomat hoztam magammal a szülő-falumba. Mintha valósággal valami csudahajtása volna az északi metropolisnak, oly ideális lelkületü optimista szemüvegü a fiu.

Amint ő mondta, örömmel jött le velem, mert igy alkalma nyilik tanulmányozni, megösmerni a falu tiszta erkölcsü népét, az önzetlen érzelmeket és az üde természetet. Hát a látottakkal fölötte meg volt elégedve. A pufók cselédleányban a népszinmüvek gyöngéd leányalakjait ösmerte föl, a pálinkától bakapacsitált napszámost Göndör Sándornak tette meg és népies motivumokat képezett a Goldstein Számiban, mikor azt egy paraszt legénytől hallotta énekelni.

Egy alkalommal a járásbiróékhoz vittem látogatóba.

Szegény Szüts Gedeon bácsi összetöpörödött, beteges ember; a féllába már sirba van. Hanem a felesége annál szemrevalóbb menyecske, csak ugy sugárzik az élet a gömbölyü arczából.

A barátomat rettenetesen meghatotta az elentét, mely szinte kiáltva ritt ki a haldokló férj és piros-pozsgás feleségből.

Különösen megtetszett a barátomnak az a szeretet, végtelen gyöngédség, melylyel a hitves beteg férjét minduntalan körülvette. Folytonosan becézgette, simogatta, vigasztalta, ellátta minden jóval, édes anya sem ápolhatja jobban a gyermekét.

Mihelyt haza értünk, a barátom ömlengve kezdte magasztalni Szücs Gedeonnét.

— Te! Micsoda asszony ez! Valóságos angyal. Nem, több mint angyal: valóságos istennő. Egy szép, fiatal asszony, ki föláldozza ifjuságát és mindenét egy beteg ember-roncsnak szenteli. Hát képzelhetsz ennél magasztosabbat? Okvetlenül megirom, csak érjek haza. Azt fogják mondani rá, jól tudom előre, hogy lehetetlenség, a mit leirtam. Azt fogják mondani a földhöz kötött realisták, hogy oly nő nem létezik, ki szivének szavát elfojtva remete életet élhessen egy haldokló oldala mellett. De én a kétkedőket elhozom majd ide, hadd győződjenek meg, hogy igenis, van még tisztaság a földön!

Igy beszélt a barátom én pedig mosolyogtam. Szerencsére sötét volt a szobában, nem láthatta, mert még képes lett volna pofon verni a nagy lelkesültségében.

Nehány nap mulva, egy szép nyári estén ott kószáltunk a falu legnagyobb utczáján. Csend volt mindenütt, csak egy-egy kutya vakkantott elvétve. Szüts Gedeonék háza előtt haladtunk el épen.

A ház előtt vadszőlő futott be sürün egy

a szinházi énekkar és a tanitóképző intézet énekkarából kombinált énekkar foglalt helyet B a l o g h Gusztáv szinházi karmester vezetése alatt.

Mikor a küldöttségek és egyletek a szobor előtt elhelyezkedtek, általános csendben felhangzott a „Hazádnak rendületlenül".

Kalapleveve hallgatta a közönség a szózatot, melyet az egyesült dalárda teljes preczisitással adott elő. Mert disharmóniát a legkevésbé sem kevert az ünnepségbe az aradi dalegylet, a szárnyaskerék dalkör és a waggongyári munkások dalkörének ama eljárása, hogy a rendezőség meghivását a közreműködésre csak azért, mert a szinházi karmestert találta a rendezőség a legalkalmasabbnak és leghivatottabbnak az énekkar vezetésére, visszautasitották.

A dal elhangzása után fellépett S i m a y István, a honvédegyesület elnöke a szószékre s a következő szavakkal nyitotta meg az ünnepélyt.

Simay István üdvözlő beszéde.

Mélyen tisztelt gyászoló közönség!

Meghatottan, lelkemben megrendülve állok itt tizenhárom halhatatlanunk emlékszobra előtt, hogy megnyissam az ezelőtt negyvenhét évvel megtörtént véres tragédia gyászünnepélyét. Remeg lelkem, fáj a szivem, mert lelkem elé idézem azokat a perczeket, azt a pár órát, melyet halhatatlanaink a véres dráma előtt lelkökben átszenvedtek.

Az uj nemzedék minden évben hallja, de átérezni csak azok képesek azt, kik átélték, azok a halhatatlanok, a jók közül a legjobbak, a vitézek közül a legvitézebbek. Ők könnyes szemekkel nézték az erőszakot, mely megfosztá őket a gyöngéd családtagoktól, elszakitá őket az árván maradt gyermekektől, lelkükben a kinzó fájdalom, melyet nekik mind át kellett érezniök, mert nem akartak az akkori tévesztett eszméken álló hatalomnak fejet hajtani.

Elhangzott az utolsó hős szava, midőn azt mondta az őt kivégző bakónak: Vigyázz a szakállamra barátom! s midőn mind a tizenhárom már meghalt, azt hitte a hatalom, most czélunkat értük, meghaltak ők mind, és ezzel az eszme is meghalt.

Nem, tisztelt hallgató közönség! Az eszme csak stagnált a kegyelettel együtt évek hosszu során át, csak szenvedett ez idő alatt az eszme, de aztán feltámadt ujra, mi vagyunk tanui, hogy az eszmét meghalni sohasem hagyjuk.

A szabadság, egyenlőség, testvériség és a magyar alkotmány jogos léte él ma is. Ha visszatekintünk csak az idei országos ünnepélyekre a millenniumra vagy ezredéves magyar ünnepségekre, azt ők szerezték meg halhatatlan eszméikkel, halálukkal, vagy midőn a Vaskaput, azt a nélkülözhetlen hajózási csatornát megnyitották, melyen a müvelt nyugat hatalmasságai hódoltak a magyar nemzet nagyságának, s befogadták a kultur népek közzé, nem a magyar nemzet dicsőségét bizonyitották ezek?

Ezen magasztos ünnepély, melyet Arad város közönsége minden évben kegyelettel megül s melyet a hazának legjelesebb városainak küldöttei, az 1848—49. honvédek és hazánk egyetemeinek küldöttei jelenlétükkel mindenkor megtisztelték, a régi kegyelet napja ma is, melyen itt vannak ujra az ország honvédegyleteinek képviselői, a pesti és kolozsvári egyetemek s a nagyváradi jogakadémia küldöttei.

Aradváros közönsége nevében mondok őszinte köszönetet azoknak, kik megjelenésükkel helyi ünnepünket országos ünnepélylyé avatták, vigyék meg küldőiknek, hogy Arad város polgársága elismeréssel és köszönettel fogadta hazafias eljárásukat és kivánja, hogy hazaszeretet legyen vezérük a jövőben ugy miként a multban. A jövő évek vezetői pedig, az ifjuság haladjon bátran, törhetetlenül azon az ösvényen, melyet a tizenhárom kijelölt számukra.

S most tisztelt hallgató közönség, Arad szabad királyi város közönségének és a mult idők tanuinak az 1848—49. honvédek nevében ezen koszorut leteszem a halhatatlanok elé kegyeletünk és hálánk jelének zálogául azon nemes és nagy tettért, melyet a hazáért cselekedtek.

Végül azzal zárom be rövid beszédemet, a melylyel ők zárták le haláluk előtt ajkaikat

Éljen a haza!

Ezután szónok a szoborra helyezte Aradváros közönségének babérkoszoruját, melynek nemzetiszinű szallagján a következő felirás volt olvasható: Aradváros közönsége 1896. október 6. — A 13 vértanu emlékének.

Az éljenzés csillapultával A b r á n y i Emil, a kiváló költő lépett az emelvényre és nagy hatás mellett, a hallgatóság éljenzéseitől és tapsaitól többször megszakasztva szavalta el ez alkalomra irt gyönyörü költeményét, melyet tárczarovatunkban közlünk.

Ezután S z o n d y János az állami tanitóképző intézet tanára mondott emlék beszédet melyben a nap jelentőségét festette.

Majd S e b e s s y János, a budapesti tudomány egyetem küldötte tette le a testvérintézet nevében a két babérkoszorut a következő beszéd kiséretében:

Sebessy János beszéde.

Itt e szent szobor előtt, a tizenhárom megdicsőült emlékénél nem a bánat, a bu dobogtatja szivemet, hanem a nemzeti önérzet és ama biztos tudat, hogy a mely nemzetnek ügyéért ily férfiak küzdöttek s meghaltak, az nem enyészhet el soha.

A magyar nemzet ezeréves küzdelme egy talizmánnal birt, mely mindenkor megvédelmezte, buzditotta, erőssé tette: a hazaszeretet, melyért a tizenhárom vérét ontotta.

Eszembe jut egy gyönyörü székely rege, hogy Csaba királyfi, dicső hadával a sirból is kikelt ha övéit vész fenyegette s csontvitézeivel megvédte azokat.

Midőn tehát most a testvéregyetemek testvér ifjusága nevében e koszorut leteszem, az ő segitségüket kérve igérjük, hogy életünkben a haza javára fogunk munkálkodni.

Majd R ó n a s z é k i Gusztáv a szinház müvezetője tette le az aradi szintársulat gyönyörü babérkoszoruját rövid hazafias szavak kiséretében.

A müegyetem koszorujának fehér szallagán a következő felirat volt: A József müegyetem ifjusága 1896. október 6. Az aradi vértanuknak.

A koszoruk elhelyezése után a dalárda a Hymnust énekelte, mely után K o v á c s Vincze rövid szavakban bezárta az ünnepélyt a vértanuszobornál.

A kivégzési helyen.

A szobortól ahhoz az oszlophoz zarándokolt a menet, mely a gyászos tragédia szinhelyét jelzi.

A menethez hozzácsatlakoztak most már azok az egyletek is, melyek a templomból jövetkor abban részt nem vettek, hanem előre elfoglalták helyeiket a Szabádságtéren.

A menet sorrendje a következő volt:

A hadász egylet zenekara.

A 48-as honvédek Simay Isvánnal élükön.

A magyarnyelvterjesztő egylet.

A Kossuth asztaltársaság.

A magyarvárosi asztaltársaság.

A munkás betegsegélyző egylet.

A mezőberényi függetlenségi kör küldöttségeként B a l o g h András és P a t a i István.

A makói dalárda küldöttsége N a g y Sándor kántor vezetése alatt. A b r á n y i Emil, V a r j a s s y Lajos és B a r a b á s Béla dr. kiséretében.

Az egyetemek küldöttsége.

Az aradi iskolák küldöttsége.

A waggongyári munkások küldöttsége.

Az emlék oszlophoz érve G y e n g e Béla a nagyváradi jogakadémia küldötte lelkes szavak kiséretében helyezte el a koszorut, melyeket igy végzett.

Amikor a nagyváradi kir. jogakademia koszoruját e szoborra ezennel ráhelyezem, teszem azt attól a szent meggyőződéstől áthatva, hogy annak minden levele egy szép jövendő záloga, egy szép jövőjé amely méltó folytatása lesz a dicső multnak, amely jövőben a nemzet mostani ifjusága, mint a multak hagyományainak letéteményese az elhunyt nagyok szellemében fog müködni a haza boldogulásán.

„Ti pedig nyugodjatok békén elvérzett mártyrok
Hirdessék a hulló könyek és virágok
Hogy titeket népünk soha el nem feled
Hogy tietek a mult, hogy miénk a jövő
Mert élni mi bennünk „van hit jog és erő."

Majd a főgymnasium nevében ifj. Varjassy Lajos VIII. oszt. tan., a főreáliskola nevében Novák Róbert VIII. oszt. tan., a kereskedelmi akadémia nevében Reisz Jenő III. oszt. tan., a tanitóképezde nevében pedig Mohos Agoston tették le rövid szavak kiséretében a koszorut törhetlen hüséget fogadva a haza iránt.

Ekkor egy idegenből hozzánk szakadt, idegen ajku, de magyar szivü férfi H o l d s c h w a d t n e r Ede waggongyári müszakai alkalmazott lépett az oszlop elé s tört magyarsággal hazafias beszéd mellett tette le a waggongyári munkások koszoruját.

A szünni nem akaró éljenzés csillapultával K o v á c s Vincze beszélt a közönséghez körülbelül a következőket mondta.

Köszönetét fejezi ki — mint a rendező bizottság elnöke, az öreg hondvédeknek, a b u d a p e s t i e g y e t e m, a k o l o z s v á r i egyetem s a n a g y v á r a d i j o g a k a d é m i a küldöttségének különösen pedig A b r á n y i Emilnek, a gyászünnep ékes szavu poétájának, kik szives megjelenésükkel az ünnepély fényét emelték.

Szavait a poétához intézi ezután, ki im eljött a mi ünnepünkre, hogy szivenek áradó melegéből s hazafias lelkének tüzéből fakadó szavával lelkesedésünk lángját a legmagasabbra szitsa, hogy nekünk is részünk legyen az ő nagy szive forró melegéből, lelke fényéből. O látta, átérezte velünk azt a lelkesedést, vigye el az övéi körébe, barátaihoz, ismerőseihez, hadd érezzék ők is, mit mi most itt mindnyájan érzünk. A mig a magyar nemzetnek ilyen Tyrteus ilyen lantosa lesz, nem kell félteni a magyar hazát.

Onök pedig ifju barátaim e szent oszlop lábánál szivják magukba a lelkesedés, a hazaszeretet tüzét, s vezérelje önöket életük jövendő utjain, mert kezükbe van letéve a magyar haza java, sorsa.

Az ünnepély jelentőségét méltatja még; a komor felhők közül e közben kiragyog a fényes napsugár s igy folytatja. R e g g e l m é g s i r t a z é g s i m s a j ó I s t e n e l k ü l d t e r a g y o g ó n a p j á t.

E z a mi h a z á n k t ö r t é n e t e. Évszázadok óta mindig ilyen volt a nemzet sorsa, a fekete éj után mindig elküldé a Gondviselés a szabadság fényes csillagát.

Az aradi polgári lövész egylet nevében helyezi el a koszorut, teszi ezt Arad legrégibb egyletének nevében, mely mindig, minden körülmények között a hazaszeretet tüzének ápolását tüzte legszentebb czéljául.

---

kis filagória felét. Komor fenyők zizegtek az enyhe szellőben.

Odavontam a barátomat a keritéshez.

— Hallod?

Persze, hogy hallotta! Hangos czuppantások zaja tört ki a vadszőlő levelei közül, könnyü volt azt meghallani. Aztán beszélgetni is kezdtek odabenn.

— Alszik? kérdé egy férfi hang.

— Elaludt szegény. Az orvos morfiumot adott neki.

— Még egy csókot, édes!

— Várj, bemegyek, megnézem, hogy nem ébredt-e föl szegény. Hátha valamire szüksége volna.

— Ne sokáig maradj, édes!

A barátom megtántorodva huzott félre.

— Hát már itt sincs ideális tisztaság?

A jó fiu oly keserves desperatussal kiáltotta ezt, hogy vigasztalni akartam.

— Lásd, ideális tisztaság nincs.

De van praktikus megalkuvás a körülményekkel. Az asszony valóban önfeláldozó hüséggel ápolja férjét. Rabja a betegnek, fáradhatatlan gyöngédségeiben. Aztán amit a férjénél nélkülözni kénytelen, azt másutt szerzi meg. Igy aztán a ferj is megelégedett, a feleség is . . . Hát ideálizmusnak ez semmiesetre sem ideálizmus az bizonyos. De praktikusnak elég praktikus, az is bizonyos . . .

Az ünnepély programmja ezzel lezajlott, de a közönség soraiban egyszerre egy név hangzott fel mind hangosabban. Végre általánossá vált: Halljuk Barabást!

A kérelemnek engedve, végre Barabás Béla dr. szólott s minden egyes szavával, rögtönzött beszédével elragadta a jelenlevők lelkeit. Mély csend volt, mikor szavába kezdett:

Igen tisztelt gyülekezet! Meghatottan és lelkesedve hallottuk imént az ünnepi beszédeket, a szónokok szivből jövő hálafohászait, lelkesitő szavaikat. Ennek a földnek, ennek a halomnak szent füvénél ideállok én, mint férfiu, az öregség s az ifjuság közé.

Az öregekhez fordulok először. Látják önök azokat a rongyos, elaggott, megtört honfiakat, kik életüket, testüket, vérüket áldozták a magyar zászló védelme közepette, a nagy küzdelmekben, mig ifjak voltak — most az élet alkonyán, a szenvedéseket, az élettel való küzdelmet, a nélkülözéseket, a rongyos ruhát kapják osztályrészül. De az alatt a rongyos kabát alatt melegen érző szív dobog a honfi kebelben, a mely szivnek érzése, lelkesedésének tüze elhozta őket ide ma is, mint már évek hosszu során át, e nap évfordulóján megőrizve lelkük mélyén a multak emlékét a késő alkonyatig.

Ez a kegyelet s az ő lelkesedésök töltse be a jövenő ifjuságot, párositva a hálaérzettel az agg honvédek iránt. És ha ez a lelkesedés és hálaérzet lelkük minden izét betölti, akkor teljes tudatában lesznek szent kötelességüknek, felemelt fővel tekinthet akkor az ifjuság eme öreg honvédekre, kik életük alkonyán is elzarándokoltak ide, a szent helyre, melyet bajtársaik vére avatott a magyar nemzet Golgotájává, hogy örökségüket átadják a nemzet tavaszának, néked lelkes ifjuság, kik ide jöttetek el, hogy átvegyétek a szent hagyományokat, melyeket meg kell őriznetek szivetek mélyén, át kell adnotok örökségül unokáról-unokára. Itt állunk a jelenben, s visszanézzünk a multba, hogy erőt és lelkesedést meritsünk a jövendő számára.

Ezek a hősök meghalni tudtak a hazáért, nektek élni kell tudnotok, hogy ezen a szent helyen magatokba szivott lelkesedés tüzével kivivhassátok Magyarország önállóságát és függetlenségét.

E kegyeletes ünnepet azzal rekesztem be, hogy a szent kőnél még egyszer kérem a Mindenhatót, a népek Istenét, adjon erőt és kitartás a sokat szenvedett magyar nemzetnek.

Az éljenzés nem akart megszünni a lelkes szavak után, majd egy másik ünnepelt férfi felé fordult: Abrányi Emil a költő felé. De hiába kérték, hogy szavallja el gyönyörü költeményét, ő rekedtségére s esti szereplésére a szinházban hivatkozva, kérte felmentését.

Az ő nevének éljenzésével oszlott el a közönség arról a helyről, a melyhez annyi drága emlék füzi.

A bankett.

Egyre járt az ide, mikor a menet bejött a gyászhelyről. A rendező bizottság s Arad város polgársága ekkor a „Központi Szálloda" nagy éttermében bankettet rendezett Abrányi Emil s a küldöttségek tiszteletére, melyen részt vettek: Barabás Béla dr., Varjassy Arpád, Kara Győző, Kovács Vincze, Zikó János, Vadas Gyula, Orody Nándor, Auszterweil Gyula dr., E. Illés László, Kis Ferencz, Nagy Sándor dr., Klein Ignácz, Pokász Károly, Leszkay András, stb.

Abrányi Emil belépésekor dörgő éljen hangzott fel, melynek lelkesültségében benne volt a köszönet azért a szivességért, melyet a költő Aradvárosa iránt tett.

Az ebéd alatt Varjassy Arpád volt az első szónok s Abrányi Emilt, a jeles költőt éltette. Abrányi Emil válaszában hálás köszönetét fejezi ki a szives fogadtatásért. Kovács Vincze az ünnepély szereplőit, Barabás Béla az ifjuságot, Gyenge Béla Barabás Bélát, Vadas Gyula a sajtó képviselőit, E. Illés László és Nagy Sándor dr. a lelkes ifjuságot éltették, Szondy János pedig a hazaszeretetre üritette poharát.

Négy óra lehetett, mikor az ebéd véget ért. A vendégek ekkor Varjassy Arpád vezetése mellett a muzeum megtekintésére mentek.

A czár Franciaországban.

— Saját tudósitónktól. —

Páris diszben pompázik és a temérdek esőt okolja, hogy ez a disz még nem teljesebb. Pedig ennyi árboczot, ennyi lobogót, ennyi draperiát és ennyi szőnyeget alig látott még egyhamar a világ.

Az avenue de Ranelaphon épitették azt a pályaudvart, a hová a czár, a czárné és Faure elnök majd megérkeznek. Négylovas kocsiban, a melyet egy piqueur és két lovas vezet, vonulnak be Párisba. Ezt a kocsit csak három fogat követi. Az avenue du Bois de Boulogneon, a Champs Elyséen, a Concordiatéren és a Concordia-hidon keresztül átmennek a Szajna balpartjára, majd az orosz követség palotájába vonulnak.

Az utczák és utak diszitései már készek s igazán hatalmas méretüek. A zászlók, lampionok, ivlámpák, lombfüzérek és képek száma tengernyi. Hatalmas kandelaberek emelkednek mindenfelé, az egyes házak diszitésében is pazar verseny folyik.

A párisi czárlátogatás legjelentősebb pontja az uj hid, a „Pont Alexander III." alapkőletétele lesz. A hid alapkövét a czár fogj letenni. Ez a hid lészen az 1900-iki világkiállitás „coup d'oeil"-ja, fővonzóereje. A Concordia hid közvetlen közelében az iparpalotától az invalidus-térig öleli át a Szajnát. A kalapácsba, a melyet a czár az alapkőletételnél használni fog, ez a szó van vésve „Pax".

A dekorácziók állitólag a czár látogatása alkalmából nem kevesebb, mint öt millió frankba kerültek. Szép pénz, a mivel — többet is csinálhattak volna. — De mi szüksége is van Párisnak dekorácziókra? Ha este majd pazar fénybe borul a város, a partokon és hidakon kigyul a tömöntelen láng és a levegőben a rengeteg tüzijáték rakétái sutorognak, ragyognak és durrognak, — bizonyára a czár is az elragadtatás kábultságával áll majd ott a Trocaderró terraszán.

Hétfőn reggel 7 órakor utnak indult a Sarkcsillag yacht, hogy az orosz czári párt Cherbourgba Franciaország földjére vigye. Az idő délelőtt igen rossz volt. Heves északnyugati szél fujt, a tenger viharos volt. A világitó torony vihartjelzett. Daczára ennek a rakodó partokat nagyszámu közönség lepte el. Az északi hajóraj reggeli 7 órakor felszedte a horgonyt és két sorban állott fel, hogy az orosz czárnak elébe induljon. A csatorna közepére érve, a hajóraj két hajót előre küldött, hogy a czár megérkezését jelezze.

Faure elnök tegnap este 7 órakor ide érkezett.

Az orosz cár és czárné délutáni 3 órakor partra szállott. A czárnénak 3 virágkosarat nyujtottak át. A lakosság, mely sürü sorokban állotta körül az arzenált, a hajó kikötésekor lelkes örömrivalgásban tört ki. Az idő kiderült. A nap tisztán ragyog le.

Mikor a cári pár elé sietö franczia hajóraj a csatorna közepére érkezett, a kisérő angol hajóraj visszatért az angol partra. Az orosz yachtok a franczia hajók közepén foglaltak állást, mely utóbbiaknak legénysége szabályszerüen tisztelgett. A hajóraj 101 ágyulövést tett. Midőn a császári yacht elhaladt az egyes hajók mellett, az utóbbiaknak zenekara az orosz himnuszt játszotta s a legénység lelkesült hurráh-kiáltásokban tört ki. Miklós császár, a ki a parancsnok-hidon állt, katonásan tisztelgett.

Faure elnök, a tisztektől és előkelőségektől körülvéve, a hajógyárban várta a czári pár partraszállását.

A „Sarkcsillag" délután 2 óra 30 perczkor kötött ki. A czári párt a kikötö hidjának végén Faure elnök fogadta, kit Loubet szenátusi elnök és Brisson kam. elnök kisért. A czárné, a ki először lépett partra, egyszerü öltözéket, az orosz czár hajóskapitányi egyenruhát viselt a becsületrend nagy szalagjával. Faure elnök fedetlen fővel meghajolt a czárné előtt és kezet csókolt neki. A czár katonásan köszönt. Az elnök kezet nyujtott neki, melyet a czár szivélyesen megszoritott és mindaddig fogva tartott, mig az elnök üdvözölte öt.

Az üdvözlésre a czár néhány szóval franczia nyelven válaszolt. Ezután az elnök bemutatta Loubet-et és Brisson-t és később, midőn a czári pár egy szalonba lépett, Meline miniszterelnököt is. A bemutatások után a czár és czárné Faure elnök és kiséretük társaságában külön szalonba léptek, melyből egy negyedóra multa jöttek ki ez alkalommal az elnök a czárnét karján vezette. Ezután a czári pár az „Elan" hajóra szállott melyről szemlét tartottak a hajóraj felett.

Az orosz czári pár partra szállása alkalmával Faure elnök megkérdezte a czárt, nem szenvedett-e a czárnő a tengeri ut alatt. A czár kijelentette, hogy szerencsésnek érzi magát, hogy a császárnéval meglátogathatja Franciaországot. Mielőtt a felségek az „Elan" hajóra szálltak, Lebon miniszter azt tanácsolta a czárnénak, hogy tekintettel a tengeri ut fáradalmaira, ne vegyen részt a szemlén. A czárné azonban ragaszkodott ahhoz, hogy részt vesz a szemlén. Midőn a felségek az „Elan" hajóra szálltak, 30 ágyulövés dördült el, mire az „Elan" áthaladt a hajóraj sorai közt. Az összes hajók legénysége hurráh-kiáltásokban tört ki, mely tulharsogta az ágyuk dörgését. Az őrség tisztelgett, a dobok peregtek, a kürtök harsogtak és a zenekar az orosz néphimnuszt játszotta.

Az orosz felségek és Faure elnök ezután a „Hoche" hajóra szálltak, melyen bevonták az orosz lobogót és felvonták az orosz császári zászlót és a franczia elnöki lobogót. A „Hoche" a hajók kettős sorának tisztelgése közt haladt el mellettük. A császár katonásan tisztelgett. A két államfő Presmenil tengernagygyal rövid ideig beszélgetett és szemlét tartott a legénység felett. Midőn a császár és Faure elnök elhagyták a „Hoche"-t, 31 ágyulövés dördült el. A szemle folyamán és az „Elan" hajón való tartózkodása alatt a császár ismételten és [hosszasabban beszélgetett] Loubet-vel és Brissonnal.

A szemle után Faure elnöknek, hogy partra szálhasson, a czári yacht előtt kellett elhaladnia, mely alkalommal a legénység hurráh-kiáltásokban tört ki, mialatt a zene a marsaillaiset játszotta.

Délután fél 7 órakor ebéd volt, melynél Faure elnök fölköszöntöt mondott a czári párra, melyben a nemzet nevében a császári családra, a czár dicső uralkodására és Oroszország üdvére üritette poharát. Azt mondotta továbbá, hogy a fogadtatás, melyben a franczia nép a felségeket részesiteni fogja, a franczia nép barátságának őszinteségét fogja bizonyitani a czár iránt. Emlékeztetett a franczia haditengerészet iránti rokonszenv számos jelére és a kronstadti és touloni ünnepélyekre.

A czárné, kit az utazás nagyon kifárasztott, kimentette magát, hogy nem vehet részt a banketten. A bankett után a császár visszatért a császári yachtra.

Páris, október 6. (Saj. tud. táv.) Milliókra menő néptömeg hömpölyög az utczákon várva a czári pár jövetelét, mely tiz órára van jelezve.

Mikor a vonat berobogott, éles kürtszó és dobszó pergés adott jelt. A kivonult csapatok tisztelegve álltak frontot, a zenekarok pedig az orosz hymnuszt majd a marseillaiset játszották.

Mikor pedig a czári pár kilépett a kocsiból, százegy ágyülövés dördült el s egetrázó hurráh zugott fel. A czár katonásan salutálva, a czárné pedig hajlongva köszönte meg a szives fogadtatást.

A váróterembe érve Faure bemutatta a notabilitásokat, azután karját nyujtva a czárnénak, a czárral balján megszemlélte a gárdisták diszszázadát.

Ezután kocsiba ültek. A czári párral szemben Faure elnök foglalt helyet a kocsiban. Az egész uton a felállitott csapatok tisztelgése s a hullámzó néptömeg üdvrivalgása közt haladt el a diszes kocsisor.

A nagykövetséghez érve, a czár megjegyezte az elnöknek, hogy a szives fogadtatás mély benyomást gyakoroit reá, nagyon meghatotta ugy öt, mint a czárnét.

Páris, október 6. (Saj. tud. táv.) A czári pár ünnepségeinek megvannak az áldozatai is. A nagy tolongásban sokan, főleg hölgyek elájultak, a fákról, a gázlámpákról sokan leestek, ugy hogy csapatostul szállitották a sebesülteket a kórházakba.

Páris, október 6. (Saját tud. táv.) A követségről a czári pár az orosz templomba hajtatott, melynek kapuja előtt kevésbé mult, hogy veszedelembe nem sodorták a magas vendégeket. A lovak ugyanis beleakadtak az istrángokba, a kocsit majd felboritották. Ez alatt pedig a czárné arczába csapódtak a lelógó faágak. Komolyabb sérülés azonban nem történt.

Páris, október 6. (Saj. tud. táv.) Faure elnök a leányával a nagykövetségnél meglátogatta a czári párt. Vagy egy negyed órát töltöttek a felséges pár társaságában.

Megyei és városi közügyek.

Sorrendje

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága részéről 1896-ik évi októbr hó 14-ik napján délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyülésében tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak.

1. A polgármester jelentése f. évi szeptember haváról.

2. A nagymélt. vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszterium intézvénye az aradi rom. kath. templom épitési, rom. kath. temető kápolna, Szt. Háromság szobor, Bonnáz Sándor féle, és Hertschka Mór féle ösztöndij alapitványok 1896 évi számadása kivonatainak megvizsgálása tárgyában.

3. Az aradi kereskedelmi és iparkamarának előterjesztése az uj épületek községi adómentességéről szóló törvényhatósági szabályrendelet módositása iránt.

4. A tanács jelentése a városi törzsvagyont képező 359 négyszög ölnyi szél utczai terület adásvétele tárgyában hozandó határozat iránt.

5. U. az Arad sz. kir. város iskolaszékének előterjesztésére az 1897 évre megállapitott iskolaszéki költségvetés jóváhagyása tárgyában.

6. U. az az 1897 évi kövezési költségvetés megállapitása tárgyában.

7. U. az az 1897 évi költségelőirányzat tárgyában.

8. U. az a külföldi ásványvizek megadóztatása tárgyában.

9 U. az Csávási József volt városi rendőrtizedes kérvénye tárgyában a tiszti nyugdij-alap javára általa befizetett összegek, ugy a milleniumi egy havi fizetés utalványozása iránt.

10, U. az az «irodai és hivatali szükségletek beszerzése» és a parti müvek emelésére és a meglevő védgátak fentartására 1896 évre előirányzott összegeknél mutatkozó több kiadás fedezése tárgyában.

Arad, 1896. október hó 6-án.

Kiadta
INSTITORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 766.0 milliméter, délután 2 órakor 766.6 milliméter. **Hőmérsék:** reggel 7 órakor C° + 16.8, délután 2 órakor C° + 19.8. **Szél iránya és ereje:** reggel 7 órakor N. 3, délután 2 órakor DN. 3. **Felhőzet:** reggel borult, esik, délután többnyire borult. **Csapadék** az azóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDŐJOSLÁS.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 7. —

Derült. — Száraz. — Enyhe.

HIREK.

Arad, október 7.

Október 7. Szerda. Róm. kath. naptár: Jusztina. — Protestán naptár: Jusztina — Izraelita naptár: Roschodes. — Görög-keleti naptár (szeptember 25.): Euphros. — A nap kél 6 óra 10 perczkor, nyugszik 5 óra 25 perczkor. — A hold kél 7 óra 18 perczkor, nyugszik 5 óra 27 perczkor.

Vonatok indulása

ARADRÓL:

Budapestre	gyv. reg.	8.18
„	szv. de.	11 20
„	tv. du.	3.56
„	szv. este	9.35
Csabára (péntek)	de.	12.—
Szolnokra	vv. reg.	5.10
Tövisre	szv. reg.	6.30
„	szv. du.	4.30
„	gyv. este	7.02
Seborsinra	vv. du.	2.30
Temesvárra	szv. reg.	6.20
„	szv. de.	11.25
„	vv. du.	5.—
Szegedre	szv. reg.	4.45
„	szv. de.	3.46
„	vv. du.	4.10
N.-Halmágyra	szv. reg.	6.35
„	vv. de.	11.55
„	szv. du.	4.50
M.-Hegyesre	vv. du.	2.20

Vonatok érkezése

A ARADRA:

Budapestről	szv. reg.	6.05
„	szv. du.	3.55
„	gyv. este	6.52
Csabáról (péntek)	reg.	7.—
Szolnokról	tv. reg.	9.10
„	szv. este	8.47
Tövisről	vv. reg.	6.54
„	gyv. reg.	8.08
„	tv. de.	10.50
„	szv. este	8.55
Radnáról	tv. du.	3.12
Temesvárról	vv. de.	10.48
„	szv. du.	3.44
„	szv. este	10.55
Szegedről	szv. de.	8.45
„	szv. este	6.42
„	szv. éjjel	10 25
N.-Halmágyról	szv. de.	8.03
„	vv. de.	11.05
„	szv. este	6.34
M.-Hegyesről	vv. du.	12.50

Október 7—14. A népfelkelők ellenőrzési szemléje Aradon.

Október 9. Közigazgatási bizottsági ülések délelőtt 9 órakor a megyénél, délután 4 órakor a városnál. — Aradmegye mezőgazdasági bizottságának ülése délelőtt 11 órakor. — A megye állandó választmányának ülése délután 3 órakor.

Október 10. Aradmegye számonkérő székének ülése délelőtt 9 órakor. — A megyei állandó választmány ülése.

Október 11. Az aradi hirlapirók és irók körének rendkivüli közgyülése délután 2 órakor (Iparoháza tanácsterem.)

Október 12. Aradmegye őszi közgyülése délelőtt 9 órakor.

Október 17. Az aradvidéki tanitóegyesület évi közgyülése Borosjenőn. — Az első aradi gyártelep részvénytársaság közgyülése délelőtt 10 órakor.

Október 19. Városi közgyülés délután 4 órakor.

Szabadságharczi emléktárgyak országos muzeuma (szinházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet dijtalan.

Kölcsey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 3—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **Az aradvárosi szabadelvüpárt** végrehajtó bizottsága tegnap délután 5 órakor Végh Aurél kir. tanácsos, jószágigazgató elnöklete alatt igen látogatott értekezletet tartott, melyen a küszöbön álló képviselőválasztásra vonatkozólag tette meg a szükséges előintézkedéseket. Kimondotta a végrehajtó bizottság, hogy vasárnapra e hó 11-ére közgyülést fog összehivni, melynek tárgya Hieronymi Károly valóságos belső titkos tanácsos, volt belügyminisztternek képviselőjelöltté való kikiáltása lesz. A bizottság ezután a választás körüli teendők megbeszélésével foglalkozott. A vasárnapi közgyülésre, melynek hivatalos meghivóját az idő és hely megjelölésével holnap teszszük közzé, előre is felhivjuk az aradvárosi szabadelvü érzelmü polgárok figyelmét.

— **Damjanichné koszoruja.** A hős tábornoknak, Damjanichnak özvegye minden év október 6-án le szokta küldeni diszes koszoruját Végh Aurél kir. tanácsos, aradi jószágigazgatóhoz, megkérve őt, hogy azt a szomoru évforduló reggelén helyezze el dicső emlékü férje kivégzési helyén. A koszoru tegnap is megérkezett s azt a vértanu özvegyének óhajához hiven Végh Aurél már kora reggel elhelyeztette a kivégzési helyet megjelölő obeliszkon.

— **Mária Dorottya nászajándékai.** A lelkes francia asszonyok, a kik a köztársaság gloireja közepette is áhitoznak a régi francia királyi udvarok fénye és pompája után, diszes ajándékkal akarják meglepni Fülöp orleánsi herczeg menyasszonyát: Mária Dorotytyát. A Figaro legutóbbi száma már le is irja az átnyujtandó nászajándékokat. — Az egyik pompás mivü váza, melyen Klodvig és szent Klotild életéből vett jelenetek láthatók. A másik diszes album, melybe az ajándékozó hölgyek irják neveiket. — Az orleánsi herczeg családja máris bálványozza Mária Dorotytyát. Izabella orleánsi herczegkisasszony egyik legutóbbi levelében édes, jó, okos, müvelt és kedves jelzőkkel illeti az uj rokont s nem kételkedik abban, hogy nemcsak kitünő sógorasszony, de tökéletes — királynő is lesz belőle valamikor.

— **József Agost főherczeg Mármarosban.** József Agost főherczeg Auguszta főherczegnővel már több mint egy hét óta Mármarosban, egy a kabolapojánai pagonyban levő vadászkastélyban tartózkodik. A főherczeg naponta kijár az erdőbe vadászni, a hol eddig öt szarvast lőtt, egy 16 agancsost 235 kiló sulylyal, egy tizenkettőst 243 kiló sulylyal, egy tizest 220 kiló sulylyal. A másik két szarvasban még volt annyi erő, hogy a kapott sebbel elvánszorogtak valahova. Az erdészek most keresik őket a nagy erdőben. A főherczeg és főherczegnő már korábban elakartak utazni, de a bekövetkezett pompás őszi idő kedvet adott nekik a tovább maradásra és valószinüleg e hónap 8-án utaznak el.

— **Koszoru Fiuméből.** A tizenhárom vértanu tegnapi gyászünnepére a szép Adria mellől is érkezett egy koszoru. A megye egyik tisztviselőjéhez küldték, aki el is helyezte a természetes babérból készült, fehér szalagos, pompás koszorut a szabadságtéri szobor talpához. Küldte pedig Fiuméből egy szegény, egyszerü gyári munkás, Sárvári Samu, aki Csik-Somlyóból származott el a magyar tenger partjára s aki — ugy beszélik — minden nemzeti ünnepélyen ott van a maga koszorujával. Akárhányszor nem is tudja senki, honnan jött, ki küldte, aminthogy most is merőben véletlenül tudódott ki Sárvári Samu igazán derék és becsületes titka.

— **Választási mozgalmak Csanádmegyében.** A szomszéd Csanádban erősen készülődnek a küszöbön álló képviselőválasztásokra. A készülődés különösen Makón ölt nagy mérveket, a hol Teleky József gróffal, a város mostani képviselőjével szemben Justh Gyula szándékozik felvenni a harczot. Teleky gróf Makó érdekében nagyon sokat tett, a város polgársága pártszinezet nélkül elismeréssel és tisztelettel adózik rokonszenves egyéniségének s már eleve jelezhetjük, hogy Teleky gróf mellett nemcsak a szabadelvü párt hivei fognak tömörülni, hanem a függetlenségi érzelmüek közül is sokan. Az ő megválasztatása biztosnak tekinthető. Teleky legközelebb tartja Makón beszámolóját s ez alkalommal óriási ovációval készülnek őt fogadni. A battonyai kerületben szintén a szabadelvü párt jelöltjének, Babó Lajos m.-kovácsházi főszolgabirónak van kilátása a győzelemre, a kit valószinüleg egyhangulag fognak a kerület képviselőjévé kikiáltani. Ez a kerület szerette volna képviselőjének Végh Aurél kir. tanácsost aradi jószágigazgatót megnyerni, aki azonban, mint jó forrásból értesülünk, a jelöltséget nem fogadta el. Igy Babó az egyedüli jelölt, amennyiben Purgly János, a kerület mostani képviselője, érezvén, hogy a nemzeti párt Csanádban a lehető legtökéletesebben elvesztette a talajt, egyáltalán nem lép fel az idén. Papoktól sugalmazott körökben beszélik, hogy Bartha István fiatal nép, párti hecczoszáplán is fellépne itt, de sem ezt a hirt, sem pedig Bartha urat egyáltalán nem veszik komolyan a kerületben. Ha fellép, csufos bukásban lesz része s előre láthatólag az ujjain megszámlálhatja azokat a voksokat, a melyek tulbuzgó néppárti oldalról az ő személyére esnek. A nagylaki kerületben a függetlenségiek jelöltje Mülek Lajos dr., a jelenlegi képviselő, kivel szemben, mint értesülünk, az ottani szabadelvü párt Kristóffy József megyei főjegyzőt szándékozik felléptetni.

— **A szapáryligeti névmagyarositások ügye** — mint illetékes helyről értesülünk — nem sokára dülőre fog jutni. Az aradi lapok közül egyik Péczely Elek kisjenői főszolga-

birót okolta az ügy hosszas veszteglése miatt, ennek azonban semmi alapja sincsen, mert a dolog hosszas elodázásának maguk a Szapáryligetiek voltak okozói. Eltekintve attól, hogy a közel hatvanat kitevő kérvény egy sem volt kellőleg felszerelve s ujra, meg ujra viszsza kellett adni pótlás végett, még az is közbe jött, hogy valaki felbujtogatta az embereket s mintegy huszat rá is beszélt közülök arra, hogy névmagyarositási szándékuktól elálljanak. A többiek azonban számszerint közel negyven család ujból is kinyilatkoztatta, hogy nevének megmagyarositását kivánja — minden rekompenzáció nélkül.

— **Előkészületek a választásra.** Hunyadmegyében a választási előkészületek nagyon csendesen folynak. Hivatalos jelöltek mind a régiek. Pogány Károly a vajda-hunyadi, Barcsay Kálmán a dévai, Jósika Gábor báró a köröshányai kerületben; kerületet cserél Noposa Elek báró, ki a hátszegi helyett a szászvárosiban lép fel, helyette Mara László a hátszegi kerület jelöltje. Egyetlen ellenzéki jelölt Lázár Árpád nemzeti párti a dobrai kerületben. Ellenjelöltet csak a vajda-hunyadi kerületben emlegetnek, de itt kettőt is: Farkas Béla ügyvédet, ki nemzeti párti és Muntyán Aurélt, ki nemzetiségi programmal készül fellépni.

— **A nemes példa követői.** Jókai Mórnak jutott ezzébe az a kitünő ötlet, hogy minden magyar ember születése vagy nevenapján egy-egy pecsenyével kisebbitse az ünnepi lakoma menüjét és az igy megtakaritott összeget adományozza valamelyik közmüvelődési egyesületnek. A koszorus inditványozó a jó példát megmutatta és néhány hét előtt a saját névnapja után a közmüvelődési egyesületeknek elküldte a megtakaritott malacpecsenye árát. Alig küldte be Jókai Mór az első 6 frot, már megjött Esztergomból Havasi Imrétől az Emkéhez a második 6 frt. Az Emke ezeket a 6 forintokat külön iven tartja nyilván, mint a Jókai kéziratai után befolyt 1 forintokat. Ez egy forintokból akkor ezer forini jött össze. Remélhetőleg most is meglesz egy év lefolyása alatt az ezerszer 6 frt.

— **A sertésvész szünőben.** Ugy látszik az őszi hüvösebb időjárás mégis csak utját állja a sertéstenyésztő gazdaközönség állandóvá vált rémének, az Aradmegyében oly páratlan pusztitásokat véghezvitt sertésvésznek. Ujabban Pankota, Kerek, Buttyin, Valemare és Doncsény községekből érkeztek be hivatalos jelentések a sertésvész megszüneséről. Odrai Antal állami állatorvos javaslatára Pankota és Kerek községek kivételével a többi helyen mindjárt meg is fogják szüntetni a forgalmi korlátozásokat, mig Pankota és Kerek, hol a fertőtlenités ellen kifogást tett az állatorvos, rövid időre még zár alatt maradnak.

— **Kinevezett tanitó.** A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter Herold Mihály az aradi állami tanitóképző intézetben kitünően képesitett tanitót, a homoliczi állami elemi népiskolához, rendes tanitóvá nevezte ki.

— **Petroleumot ivott.** Megirtuk tegnapi számunkban Burián Róza cselédleánynak szomoru históriáját, ki fájdalmai csillapitására egy félüveg petroleumot ivott s két óra mulva meghalt. A szerencsétlen leány holttestét tegnap boncolták fel Posgai Lajos dr. főorvos és Leitner Ernő kerületi orvos s megállapitották, hogy a petroleum ölte meg a leányt. Ma temetik el.

— **Tüzbalál az ágyban.** Szakáll Akos temesi birtokos e hónap elején, mint nekünk irják, rettenetes halállal mult ki. Szakállnak az volt a szokása, hogy estenkint, lefekvés után az ágyban olvasott. E hónap 1-én is ujságot olvasott gyertyavilág mellett s olvasás közben elaludt. Az ujság egyszerre csak tüzet fogott s néhány perez alatt az egész ágy lángba borult. Szakáll fölébredt és segitségért kiáltott, de a nagy füst annyira elkábitotta, hogy megmozdulni sem birt az ágyban. Az elősiető emberek a nagy füst miatt csak nehezen hatolhattak be a szobába s a földbirtokost már halva, félig összeégve találták. Budapesten időző feleségét és négy kiskoru gyermekét sürgönyileg hivták haza.

GYÁSZROVAT.

† **Tankó Zsigmond** waggongyári müvezető szomoru haláláról megemlékeztünk lapunk tegnapi számában. A gyászoló család a következő jelentést adta ki: Alólirottak mély fájdalommal és megtört kebellel tudatják, ugy saját valamint számos rokon, jó barát és ösmerősei nevében is a forrón szeretett férj, atya, fiu és testvérnek Tankó Zsigmondnak waggongyári müvezető f. é. október 5 én, déli 12 órakor életének 47-ik s boldog házasságának 22-ik évében rövid szenvedés után történt jobblétre szenderültét. A megboldogult drága halott földi maradványai okt. hó 7-én, délután 3 órakor fognak felső temető halottas házából a róm. kath. szertartás szerint a felső temetőben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyász mise-áldozat okt. hó 8 án d. e. 9 órakor fog a minorita atyák templomában az egek urának bemutattatni. Aldás lengjen drága porai felett! Tankó Zsigmondné szül. Krai Emma neje. Tankó Ilona, Tankó Lujza Tankó Géza gyermekei. Tankó Terézia nagyanya. Tankó Pál és neje szül. Karácsonyi Róza Demetriovics Györgyné szül. Tankó Anna Demetriovics Gizella, Tankó Erzsébet unokahugai.

† **Krajnák Lajos** haláláról vettük a következő gyászjelentést: Alulirottak fájdalmas szivvel jelentik minden rokon, ismerős és jóbarátaik nevében is a felejthetetlen férj, apa, rokon és barát Krajnák Lajos, szabó mesternek, 1896. évi október hó 6-án, reggeli 3 órakor, életének 46-ik és boldog házasságának 25-ik évében, a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyászos elhunytát. A megboldogult földi maradványai október hó 7-én, d. u. 3½ órakor fognak Aranykéz-utcza 16-ik sz, saját házából a helybeli közsirkertben örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő gyászmise áldozat pedig október hó 8-án. d. e. 10 órakor fog a helybeli t. Minorita atyák szentegyházában az egek Urának bemutattatni. Nyugodjék csendesen! Arad, 1896. okt. 6-án. Krajnák Lajosné szül. Gondkovszky Zsuzsanna neje. Krajnák Teréz, leánya. Szida Szávo és neje, Rantó Jakab és neje, sógorok. Szida Milán Szida Milánné szül. Schmidt Erzsébet, mint unokái. Szida Stefánka, Szida Ilonka, Szida Elza, unokái.

SZINHAZ ES IRODALOM.

A szinház müsora:

Szerda: A czigánybáró, operette.
Csütörtök: Alfonz ur, szinmű.
Péntek: A csapodár, vigjáték.
Szombat: Üdvöske, operette.
Vasárnap: A két tacskó, szinmű (először.)

A szigetvári vértanuk.

— Október 6. —

(Sz. I.) Már mi nálunk az ünnepi előadásoknak kis közönségük van, ma is kevesen voltak a szinházban. A szintársulat dicséretes igyekezettel járult hozzá a nap megünnepléséhez. A Jókai szép versei, lelkesitő frázisai jól illenek e nap hangulatához, melyen a haiál megdicsőülés volt.

Az előadás, kivált első felében a hangulatkeltésre eléggé alkalmas volt. A jó összjáték sokat pótol az egyesek tehetségének fogyatékosságáért. Es a darab jó összjátékkal indult meg, a vége felé azonban kifáradni látszottak az előadók.

Anna nemes, vonzó alakja Paulainénál egész rokonszenvességében érvényesült. A patosz gyenge lehelleta, mely a müvésznő beszédjét rendesen jellemzi, a szép versek szavallásánál csak a müvészi hatás javára vált. A szerető nő érzésének mélységét egy pár nüanszszal oly remekül fejezte ki, hogy a nézők lelke megremegett bele. Nyilt szinen felhangzó taps volt a bizonyiték, hogy a közönség megértette.

Tompának Zrinyi szerepében sok szép jelenete volt. Pátosza melegségével, a hol az összefolyó beszédben lendülete meg nem szakadt, lelkesitett. A tapsokat megérdemelte. Horváth Paula is kellemes volt Mária szerepében. Jobban kellene beosztania az emelkedést a hosszabb lélegzetü mondásoknál. Balla elismerésre méltó készültséggel játszotta Szelimet, de az ő beszédje a versek ritmusát nagyon is megszaggatja, a gesztusai meg rém módon szögletesek és számosak. Csak Bács főzte le, a ki Szulejmant parodizálni látszott. Az oroszlán halálvergődésében, örjöngésében is felséges, Bácsot pedig a közönség nevette a mint lehetetlennél lehetetlenebb pózokban kiabált. Ha az öregebb szinészek az erőt a diszkrécció rovására próbálják szimulálni, mit fog akkor csinálni az ifjak, ha csak közepes tehetségük van?! Uraim a mult is kötelez a szintársulatnál.

Ennek a kötelezettségnek Csatár (Csáky) és Rónaszéki (Beglerbég) igen szépen felelt meg. Csatár különösen szépen beszélt az este, egyszerüen, értelmesen. Ez most feltünik a szinpadon.

Nem vehetné rá a rendező a kis szereplőket — a kar hölgyeit és urait, — hogy egy kicsit ők is kiveggyenek abból az érdeklődésből melyre nagyobb szerepek hordozói a közönség részéről számitanak. Ha valamikor, most függ a társulat hatása a kis részletek összeolvadásának módjától.

*

A szintársulat előtt Abrányi Emil szavalta el költeményét, melyet délelőtt a vértanuszobornál adott elő nagy hatással. Abrányinak kellemes hangja van, melylyel a versek szépségét még közvetlenebb hatásuvá tudta tenni a zárt helyiségben. Többször szakitották meg előadását a tetszés kifejezésével végül pedig sokszor megéljenezték. A közönség nevében a zenekarból babérkoszorut is adtak fel a költőnek, ki oly szépen fejezte ki az érzést, mely Arad polgárságának az ereje.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **Papakosztáék Bécsben.** Tegnapelőtt este óta Papakoszta Dimitri és bajtársai a bécsi törvényszék vendéglátását élvezik. Risztiocset már mult szerdán átszolgáltatták a bécsi törvényszéknek s tegnapelőtt délután 6 órakor az Allamvasutak személyvonatán Matteo Sztalio, a társaság matadora is megérkezett Bécsbe. Erkezése a pályaudvaron meglehetős föltünést keltett. Alig robogott be a vonat a fődött csarnokba, amikor egy harmadosztályu kocsiból kiszállott az igazságszolgáltatás egy érdemes őre, hogy kisegitse a szürke darócruhába öltözött, óriás termetü rabot, a kit magával hozott. A rabnak keze, lába meg volt láncolva. A pályaudvaron tolongó közönség közt az a hir terjedt el, hogy az atléta-termeü rab, aki közömbösen halad a két ör között: nem más, mint Papakoszta. Az örök csakhamar kocsiba szállottak s kisült az a furcsaság, hogy a kocsi nagyon is kicsi Sztalio számára. Egészen össze kellett gémberednie, hogy elférjen a kocsi belsejében. A fiakkeros bécsi kedélyességgel kérdezte tőle: „Ugy-e bár, uram, egyenesen a törvényszékhez hajtassak?“ Azután még azt a jó tanácsot adta neki, hogy csak jól nézze meg a várost, mert ugyis sokáig nem fogja látni. A közönség gunyosan éljenezte a rabot, akiről azt hitte, hogy Papakoszta. Az elegáns, csinos Papakoszta azonban csak fél tiz órakor érkezett meg Bécsbe s közvetetlenül utána Affendákisz Perikleszt is átszolgáltatták a törvényszéknek.

TÁVIRATOK.

A király Gödöllőn.

Budapest, október 6. (Saj. tud. táv.) A király ma délután 2 órakor külön udvari vonaton elutazott a fővárosból Gödöllőre. A rendes kiséreten kivül 12 testőr utazott az udvari vonaton. Holnap vissza tér ő felsége a fővárosba. Az érkezés ideje még nincs meghatározva. A gödöllői királyi lakban az előkészületek megtétele végett Ybl Lajos lovag vár-

kapitány ma korán reggel elutazott a fővárosból Gödöllőre s mig a király ott tartózkodik, addig ő is ott marad.

—

Wekerle a közig. biróság elnöke.

Budapest, október 6. (Saját tud. táv.) A »Magyarország« ama hire, hogy W e k e r l e Sándor elvállalta volna a közigazgatási biróság elnökségét, alaptalan.

—

Október 6-ika.

Budapest, október 6. (Saj. tud. távirata.) Az aradi vértanuk napját, október 6-át a szokásos kegyelettel ünnepelték meg a fővárosban. Számos házon, különösen a József és Ferencz városban gyászlobogó lengett s délelőtt a Ferenczrendiek belvárosi templomában fényes gyász istentisztelet volt az aradi tizenhárom vértanuért. A requiem volt a mai ünnep főpontja. D. e. 10-kor kezdődött, de a nagy közönség, amely a templomot zsufolásig megtöltötte, már jóval előbb gyülekezett. Ott voltak a 48/49-iki honvéd menedék ház, a 48/49 iki honvédek országos központi bizottsága, a fővárosi függetlenségi és 48-as polgárok köre, a Kossuth Lajos női kör, az Irányi Dániel-asztaltársaság, a Kossuth Lajos országos nőegyesület tagjai testületileg zászló alatt s a kegyeletes ünnepről csupán az egyetemi ifjuság hiányzott, ami annál feltünőbb volt, mivel eddig minden évben, testületileg, nagy tömegben, zászló alatt vonult ki az istentiszteletre.

Az első padokban, a melyek fekete drapériával voltak bevonva, D a m j a n i c h Jánosné, H o l l á n Ernőné, B a l o g Sándorné, S c h w e i d e l József leánya s a K o s s u t h Lajos női kör elöljárósága, a másik oldalon V a d n a y Károly, L a k a t o s Miklós, I l l y é s Bálint, B a l o g h Sándor, M i k á r Zsigmond, M e z e y Péter biz. tag, M a d a r á s z József, N a g y Pál esperes, K u r z Vilmos plebános, H e n t a l l e r Lajos, D e g r é Alajos, S z e n t i m r e y Kálmán menedékházi parancsnok ültek. A templom szentélyét gyönyörü gyászpompába vonták. Az oltáron nagy fekete mezőben levő fehér kereszt csüggött. Előtte tömérdek égő gyertya és délszaki növény közepette a magyar czimerrel és a tizenhárom vértanu mellképével diszitett magas szarkofag. Körülötte a menedékház tagjai állottak diszőrségen diszruhában.

A mise pontban 10 órakor kezdődött. B á n Sándor házfőnök mondottta B a r o z s Bernát és S a l á t Vitális ferenczrendi atyák segédletével. Mise után a menedékház tagjai a templom előtt fejlődött vonalba állottak s Szentimrei menedékház parancsnok vezényszavára tisztelegtek Damjanicsné előtt. Az istentiszteleten több vidéki egyesület képviselője is jelen volt. Ezek közül egyet ugy meghatott az ünnepély, hogy mise után felment a házfőnökhöz s alapitványt tett a melynek kamatait ezentul az október 6-iki gyászistentisztelet pompájának emelésére forditják. A fővárosi függetlenségi és 48-as polgárok köre, ma este a kör Baross utczai helyiségében az aradi tizenhárom vértanu emlékére gyászünnepet rendezett.

—

Réczey tanár ünneplése.

Budapest, október 6. (Saját tud. távirata.) Szép, lélekemelő ünnep folyt le ma délben a Rókus kórházban.

R é c z e y tanár, a II. sebészeti klinika vezetője ülte meg doktori müködésének 25 éves jubileumát.

A jubileum alkalmából a népszerü tudós tanárt volt s jelenlegi tanitványai nagy ováczióban részesitették. A mütőtermet remekül feldiszitették az ünneplés alkalmából virágfüzérekkel, s igy gyültek össze M ü l l e r Kálmán min. tanácsos kórházigazgató, P e r t i k Ottó, F a r k a s László R ó n a tanárok, dr. W a r t h a Vincze müegyetemi rektor, B e r n o l á k honvéd főtörzsorvos, N a g y honvéd törzsorvos, az ünnepelt volt tanitványai, s a hallgatóság. A professzort M a r t i n y Kálmán dr. üdvözölte lendületes beszédben, s átnyujtotta a volt tanitványok arczképeit tartalmazó remek mivü fehér sagrin börből készült gyönyörü románczozással s a tanár monogrammjával ékesitett albumot. A szónok azután felkérte az ünnepeltet, engedje meg, hogy arczképét a mütőterem számára megfesttethessék. R é c z e y tanár dr. meghatottan köszönte a nem várt ovácziót s kérte a megjelenteket, tartsák meg őt ezután is barátságukban. — Ezután az orvostanhallgatók nevében L u d v i k Elemér, a medikusok segitő egyesülete nevében K l u g Nándor üdvözölte a jeles tanárt, a ki szép szavakban mondott a megemlékezésért köszönetet. A tanár osztályán levő irgalmas testvérek, s a női betegek is megemlékeztek a tanárról, s remek koszorut meg több bokrétát nyujtottak át. Az ünnep a tanár lelkes éljenzésével ért véget. Este 8 órakor a Royal szállóban banket lesz, a melyen a tanitványokon kivül részt vesznek az orvostanárok is nagy számmal. A jubilans arczképének megfestését S t e t k a Gyulára bizták, a ki a napokban hozzáfog annak elkészitéséhez.

—

Talált csecsemőholttest.

Budapest, október 6. (Saját tud. táv.) Ma reggel egy hajcsáruti vendéglő közelében papirosba göngyölve egy ujszülött fiugyermek holttestét találták. Bevitték a bonczoló intézetbe, a rendőrség vizsgálatot inditott.

—

Az idegenforgalom.

Budapest, október 6. (Saj. tud. távirata.) A fővárosba tegnap összesen 17947 idegen érkezett a vonatokon. — Es pedig a keleti pályaudvaron jött 10573, a nyugatin 6349, a délin 1025. Elutazott összesen a fővárosból 16607. Es pedig a keleti pályaudvaron 9130, a nyugatin 6758, a délin 779.

—

Öngyilkos főhadnagy.

Versetz, október 6. (Saját tud. táv.) Nádudvari B o n i s Zoltán honvédfőhadnagy ma öngyilkosságot követett el. Tettének oka buskomorság.

KÖZGAZDASÁG ES KÖZLEKEDÉS.

—

Budapesti áru és értéktőzsde.

— G y e n e s L a j o s c z é g j e l e n t é s e. —

Budapest, október 6.

G a b o n a ü z l e t: Buzát ma jól kináltak, a vételkedv tartózkodó volt, s az irányzat megszilárdult. Elkelt ca 30,000 métermázsa buza változatlan árakon.

H a t á r i d ő ü z l e t: Amerikából egy nyolczad cts. alacsonyabb árakat jelentettek, daczára ennek, nálunk igen szilárdan indult az üzlet s élénk forgalom mellett ugy zárult is.

Zárul 12 órakor:

Őszi buza	7.38— 7.39
Tavaszi buza	7.56— 7.57
Buza májas—juniusra	—.——.—
Tavaszi tengeri	4.04— 4.06
Őszi tengeri	—.——.—
Tavaszi zab	5.94— 5.96
Őszi zab	5.72— 5.74
Tavaszi rozs	6.52— 6.53
Őszi rozs	6.82— 6.84
Tavaszi repcze	—.——.—

E r t é k t ő z s d e: Csekély forgalom mellett némileg ellanyhult.

Zárul 12 órakor:

Osztrák hitelrészvény	368.80
Magyar hitelrészvény	402 25
Osztrák államvasut	364.75
Lombard	—.—
Jelzálog hitelbank	—.—
Rima-Murányi	—.—
Villamosvasut	—.—

—

= **A szárazéri érdekeltség** örömére közöljük, hogy K á l l a y Zoltán dr. szárazéri miniszter biztos f. hó 9-ére hivta össze Budapestre azon vegyes bizottságot, mely hivatva lesz megállapitani azon évi hozzájárulási összeget, melyet a körös-tisza-marosi nagy társulat lesz köteles fizetni a szárazéri társulatnak a mindkét társulat kötelékébe tartozó árterületek után. Nagy tehertől szabadulnak meg ez által azok a birtokosok, a kik eddig mind a két társulat ármentesitési költségeit viselték. Az értekezleten Aradváros részéről S a l a c z Gyula kir. tanácsos, polgármester fog résztvenni.

= **Kaszaper bérbeadása.** Pénteken délelőtt Makó város képviselete rendkivüli közgyülésben foglalkozott a kaszaperi birtok bérbeadásával. S o n k o v i c s János számvevő jelentett be, hogy a kitüzött árverésre csak a mostani bérlők, M o n t a g M. és fiai jelentkeztek, a kik 7500 forint évi haszonbért hajlandók adni, ugy azonban, hogy az adót és a tüzkárbiztositást a város fizesse. A képviselet hosszas vita után kimondta, hogy az árverés eredményét nem hagyja helyben s a bérletet nem hagyja a Montagok kezén, hanem a birtokot apróbb, 10 holdas parczellákban adja haszonbérbe. A város küldöttsége tegnap vette át a birtokot a bérlőktől, a mérnöki hivatal pedig még e héten parczellákba osztja be, ugy, hogy vasárnap már megtartják a földek bérbeadási árverését.

—

S z e s z ü z l e t.

— Október 6. —

Mai jegyzéseink: Készáru nagyban nyers szesz 50 forint 50 krajczár, kicsinyben 51 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter % beleértve 35 frt fogyasztási adót. Száritott moslék 5 frt 20 kr. métermázsánként.

—

Budapesti gabnatőzsde.

— Az „A r a d i K ö z l ö n y" távirati tudósitása. —

Budapest, október 6. d. u. 5 óra.

Buza bánsági uj	7.—— 7.70
Buza tiszavidéki	7.15— 7.50
Buza pestvidéki	7.10— 7.45
Buza fejérmegyei	7.10 — 7.45
Buza bácskai	7.15— 7.55
Rozs uj, elsőrendü	6.25— 6.30
Rozs uj, másodrendü	6.15— 6.20
Arpa takarmány	4.10— 4.40
Arpa égetni való	5.20— 6.—
Arpa sörfőzdei	6.50— 8.—
Zab	5.45— 6.—
Tengeri bánsági	3.80— 3.90
Tengeri másnemü	3.70— 3.75
Káposzta-repcze bánsági	10.80—11.—
Köles	—.——.—
Buza márczius—április	7.38— 7.40
Buza szeptember—október	7.58— 7.59
Buza május—junius	—.——.—
Rozs szeptember—október	6.54— 6.56
Tengeri május—junius	4.05— 4.08
Tengeri julius—augusztus	—.——.—
Tengeri októberre	—.——.—
Zab márczius—április	5.95— 5.97
Zab szeptember—október	5.73— 5.75
Káposzta-repcze augusztus—szeptember	—.——.—

—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1896. október 6.

Magyar aranyjáradék 4%	121.90
Magyar koronajáradék 4%	99.20
Magyar arany 4½%	122.—
Magyar ezüst 4½%	101.—
Magyar keleti vasut 1876.	121.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	97.75
Magyar italmegváltási kötvény	100.—

Aradvárosi szinház.

Bérlet 5. szám. Bérlet 5. szám.

Szerdán, 1896. évi október hó 7-én

A czigánybáró.

Nagy operette 3 felvonásban. Jókai M után irta: Schnitzer. Forditották: Gerő Károly és Radó Antal. Zenéjét szerzette: Strauss János. Karnagy: Balogh Gusztáv.

SZEMÉLYEK:

Zsupán	Nyáray A.	Saffi	Csik Irén.
Arzena	Feledi B.	Barinkai	Déri Jenő.
Ottokár	Iványi.	Gábor diák	Hunyady J.
Gróf Carnero	Rónaszéki.	Szepi	Kövi Kornél.
Czipra	Láng Etel,	Minna	Rónai Rózsi.

Kezdete 7 órakor.

Felelős szerkesztő: **Vass Géza.**

Bolt kiadó!

Az ujonnan épült **Andrássy-tér 18. sz. a.** háznak Salacz-utczai részén, szemben a központi szállodával **egy nagy, 6 méter széles, két kirakattal biró**

boltheliyiség

f. é. november hó 1-től kezdve

kiadó.

Bővebb felvilágositást nyujt **Wechsler József** ur (az uj házzal szemben levő sátorban.) 1412

878/1896. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke az aradi hetipiaczokon és országos vásárokon felállitott laczikonyhákban a bor, sör és égetett szeszes italok kimérési joga 1896. évi november 1-től három egymásután következő évre való bérbeadása iránt **f. évi október hó 12-ik napján d. e. 10 órakor** árverést tart.

Kikiáltási ár 320 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és irásbeli ajánlatokkal.

Az irásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyujtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Kiadta:
Lőcs,
aljegyző.

1213/896 áll. szám.

Hirdetmény.

A nagymélt. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium az 1896. évi augusztus hó 31-én kelt 16983. számu rendeletével a Jaucz községben létesitett állami népiskola felépitését 6305 frt 10 kr. erejéig engedélyezte.

A fentemlitet munkálat foganatositásának biztositása czéljából az **1896. évi október hó 20-ik napjának d. e. 10 órájára** az aradmegyei m. kir. államépitészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számitandó, s a részletes feltételekben előirt 5%-nyi bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitüzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó müszaki müvelet és részletes feltételek a nevezett magy. kir. államépitészeti hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponkint megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1896. szept. 29.

Aradmegyei m. kir. épiteszeti hivatal.

Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüditi, zsibbadásnak induló idegeinket napi munkáink teljesitésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozditja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a **„fürdés."**

A fürdés kiválólag a gőzfürdéssel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s igy lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle kifejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadittassék azáltal egészségünk biztositttatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehessünk

Simay István a „Maros"-gőzfürdő tulajdonosa

fürdési dijakat oly méltányosan állapitotta meg, hogy azt mindenki használhatja.

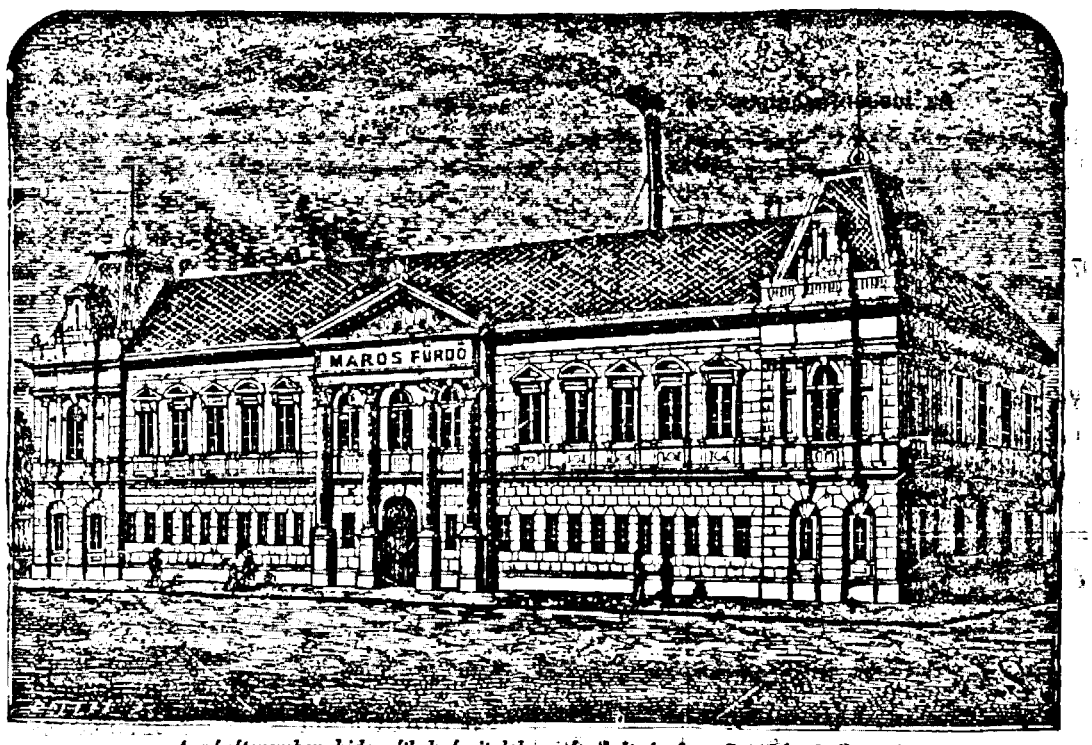

A váróteremben hideg étkek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak

Szürt Maros-ivóviz eladására is havi bérlet nyittatik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.
Egy czéák-jegy	— frt 40 kr.

Uszás-tanitás.

Idényjegygyel együtt	12 frt — kr.

Uszoda.

Egy személy-jegy	— frt 30 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.

Hideg és gyógy-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Massassal egy személy	— frt 70 kr.

Vizgyógy.

Egy személyjegy	— frt 50 kr
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr

Vas és mór-fürdő.

Egy személy-jegy	1 frt — kr
10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr

Kád-fürdők.

Ruhával	— frt 50 kr
Ruha nélkül	— frt 40 kr

Villany-fürdő.

Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.

Külön ruha-dijak.

1 lepedő vagy palást	7 kr.
1 törölköző	3 kr.

Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.

A Simay-féle gőzfürdő-épületben azemelotben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a szinház közelében levő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utczai, parkettával kipadolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vizvezeték, szürt Maros-viz, és télen át gőzfűtés. 30 —x

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és müvegytani laboratoriuma

Aradon, Szabadságtér.

Szivesen ajánlkozik minden bárhol és bárki **által hirdetett** gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbizható hatásu szereket:

Chinin-cukor es Chinin csokolade gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadijjal koszoruztak. Mind az ő világrészben el van terjedve. Egy darab 6 kr.

Misera-cseppek, dr. Häger javitott receptje szerint, legmegbizhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatásu és ártalmatlan szerekből összeállitott hajfestőszer — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arczon mutatkozó szeplők, pattanások és májfoltok elüzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépit hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitünő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhiru pincéjéből. Ára 1 üvegnek 3 és frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centl. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal Egy 30 centlit. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Füst és szag nélkül, vörös fehér és sárga szinben. Egy kr 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat perczig égő, 1 drb 60 kr. 12 perczig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 perczig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag ¼ literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsama. A megfagyott kezet vagy lábat 3—4 nap alatt biztosan meggyógyitja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szere. Mindenféle meghülésből eredt rheumás és csuzos fájdalmak ellen igen hires és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhöges elleni pora mely minden féle köhögést biztosan gyógyit. Ára 40 kr.

Mindezen gyógyszerek — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta utján is elküldetnek.

Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgálatra megbizásnak elfogadtatnak és lelkiismeretesen teljesittnek.

Az Aradi nyomda reszvénytársaság könyvnyomdája.